

Huovelinin mylly ja saha Haukipudas

Ensimmäiseltä osaltaan 1910-luvulla rakennetun hirsirunkoisen Jussilanperän myllyn mylläreinä toimivat Jussilan veljekset, Matti, Aate ja Kristian. Myllyä laajennettiin rakentamalla sen yhteyteen saha 20-30-luvuilla. Mylly ja saha siirtyivät sotavuosien jälkeen vuonna 1946 Iiris Penttilän isoisälle Veikko Huovelinille, joka jatkoi töitä myllärinä ja sahurina aina vuoteen 1977 asti. Myllyn tiloja laajennettiin 50-luvulla, jolloin myllyyn uusittiin myös jauhatuslaitteet. Viimeisin rakennuksen laajennus oli 60-luvun lopussa rakennettu kuivaamo, joka tosin vuoden 2013 kevättulvan perustuksille aiheuttamien tuhojen jälkeen jouduttiin purkamaan.

Kevättulva vuodelta 1977, Mikko Jaakkola

Iiris Penttilä muistaa lapsuudestaan miten avara sahasalin sisätila oli valon tulviessa sisään jokaisesta ikkunasta kesäpäivinä. Hänen, kuten monen muunkin kyläläisen, ensimmäinen kesätyöpaikkansa oli nuorena tyttönä ukin sahalta kala- ja jäkälälaatikoiden kokoajana. Myös liriksen isä Esko työskenteli nuorena miehenä useita vuosia Veikko-ukin apuna myllyn ja sahan töissä.

Rakennus siirtyi Iiris Penttilän omistukseen vuonna 2009. Rakennusta oli yritetty pitää kunnossa, mutta aika, tulvat ja ilkiyöt ovat tuhonneet paljon rakennuksesta. Kaikki tyhjiilleen jääneen myllyn ikkunat oli kivitetty rikki, ja luontokin kulutti rakennusta. Tulvan ja kosteuden aiheuttamien vaurioiden korjaami-

nessa oli jo kiire, ja Iiris aloittikin heti toimet rakennukset pelastamiseksi. Ensimmäiset kolme vuotta tehtiin talon säilymisen varmistavia töitä ja estettiin uusien tuhojen syntyminen.

"Halusin kattoa että pysykö se ees pystyssä."

Kantavien lattiarakenteiden laho- vauriot korjattiin, jäiden osittain tuhoama myllykanava valettiin uudelleen, vuotava vesikatto korjattiin ja taloa tyhjennettiin kolmen vuosikymmenten aikana kertyneestä roinasta.

Myllyn osittainen muuttaminen kesäpaikaksi oli ollut jo pidempään ajatuksissa, mutta suunnitelmat alkoivat saada vasta muotoaan kun rakennuksen pelastamisen eteen oli tehty töitä useampi vuosi. Vanhan myllyn muutoksen loma-asunnoksi oli Iiris hylännyt, sillä uusi käyttö olisi vaatinut hyvin säilyneiden tuotantolaitteiden purkamista ja uusien väliseinien rakentamista.

Myllyn ja sahan tuotantotilat haluttiin säilyttää mahdollisimman alkuperäisessä asussaan, joten uutta ratkaisua haettiin 60-luvun kuivaamo-

päätöksiä vielä ole tehty, mutta rakennuksen seinissä olemassa olevista pystyrimaverhoilu on se, joka silmää miellyttää eniten. Ulkoväri-tykseltään mylly ja saha tulee pysymään alkuperäisissä väreissään; punamullassa ja valkoisessa.

Myllyn ja sahan tilojen käytöstä on tullut paljon ehdotuksia kesäkahvilasta alkaen, mutta näillä näkymin niitä käytetään kesäaikana jonkinlaisina oleskelutiloina. "Ei tässä varmaan olisi motivaatiota suuren rakennuksen kunnossapitoon, ellei täällä pystyisi tulevaisuudessa yöpymään", pohtii omistaja. Haaveissa on vielä saada rakennettua uudelleen myllykanavan lankukansi, jonka päällä makailleen luettiin kesäaurion paisteessa useampikin kirja.

rakennuksen muuttamisesta loma-asunnoksi.

Haasteelliseksi osoittautuneiden muutostöiden pohtiminen jouduttiin keskeyttämään luonnonvoimien tehdessä omat ratkaisunsa suunnittelijan ja omistajan puolesta keväällä 2013. Tulvan kasaamat jäät tuhosivat raudoittamattomasta säästöbetonista tehdyt perustukset, ja kuivaamo-osa jouduttiin purkamaan. Muutosten sijaan ryhdyttiin pohtimaan korvaavaa

uudisosaa tulvan tuhoaman tilalle, niin että rakennuksen ulkomuoto säilyisi samankaltaisena, ja tuotantotilat pystyttäisiin säilyttämään täysin ennallaan. Museo- ja lupaviranomaisten kanssa käytyjen neuvotteluiden pohjalta suunnitelmia vietiin eteenpäin, kunnes lupa-asiat saatiin kuntoon kesän 2013 aikana.

"Asioita varmaan helpotti se, että kaikki halusivat säilyttää tämän mylly- ja sahaosan."

Hyvin säilyneiden myllytilojen osalta ei ole juuri tarvinnut muuta tehdä kuin pyyhkiä pölyjä ja imuroida. Lattianiskojen uusimisen yhteydessä jouduttiin tosin uusimaan osa alimman kerroksen latioista. "Työt koko rakennuksen osalta eivät ole vielä pitkään aikaan loppumassa, ehkä tämä on sitten valmis kun täytän kuusikymmentä", nauraa Iiris. Töitä tullaan jatkamaan vesikaton osalta tulevinakin kesinä sillä kolmiorimahuopakate palautetaan joka lappeelle. Ikkunoiden kunnostus ja lasittaminen on omistajan mukaan sellainen työvaihe, jonka hän itsekään haluaa opetella tekemään. Onneksi kaikki ikkunanpokat ovat säilyneet ehjinä lasien kivittämisen huolimatta. Ulkoverhoilun osalta ei

Myllystä ja sahasta kesäasunnoksi ja "yksityiseksi museoksi"

Rakennusvuodet: 1910-1960-l.

Rakentaja: Jussilan veljekset

Korjaus- ja muutostöiden aloitus: 2009

Suunnittelija: arkkitehti Outi Palosaari

Omistaja ja korjaaja: Iiris Penttilä

Osoite: Myllysaarentie 99, Haukipudas

Lähteet: Iiris Penttilän haastattelu 2013, Kuntoarvio Janne Jämsä 1999, Kuntotarkastus Kairitek 2009.

Teksti, taitto ja kuvaus: Harri Ryyänen

European rakennusperintöpäivät
Dagarna för Europas byggnadsarv
European Heritage Days

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus